

Sak til fylkeskontoret i Oslo

Nr: 5/2019

Saksbehandler: Line Orlund

Dato:

Dokumentnr DM: (Fylles inn av fylkeskontoret)

Sak til LM 2019 fra Oslo – Et grønnere NSF, klimaendringer og helse

Hensikt:

Klimaendringer påvirker menneskers grunnleggende behov for luft, mat og vann. Dersom vi som samfunn ikke endrer kurs vil klimaendringer føre med seg stadig flere hetebølger, villere ekstremvær, branner, flom og økt/endret utbredelse av smittsomme sykdommer. Klimaendringer påvirker matsikkerhet og vannknapphet, og infrastruktur knyttet til helsevesenet blir ødelagt. Klimaendringer gir økt sykkelighet og økt dødelighet. Sårbare befolkningsgrupper tar støyten for menneskeskapt klimaendringer. Dette vet vi. NSF har et etisk ansvar til å påvirke helsevesenet og samfunnet i en klimavennlig retning, fordi vi tar sykdomsforebyggende og helsefremmende arbeid på alvor.

Bakgrunn for saken:

Det anerkjente medisinske tidsskriftet The Lancet publiserte i 2009 en rapport der konklusjonen var tydelig: Klimaendringene er den største globale trusselen mot helse i det 21. århundre. Ifølge The Lancet opplever allerede mange millioner mennesker negativ påvirkning på helsa som et resultat av klimaendringer. I den andre rapporten fra The Lancet om helse og klimaendring (2015) er hovedkonklusjonen at dersom vi igangsetter effektive klimatiltak kan det gi positive helsemessige ringvirkninger for verdens befolkning. Dette kan være den største muligheten vi har i det 21. århundre til å bedre folkehelsa. Ta luftforurensning som eksempel på denne sammenhengen. I følge Verdens helseorganisasjon dør flere millioner mennesker av luftforurensning hvert år. Klimatiltak med redusert bruk av fossilt brennstoff gir renere luft og færre som dør av luftforurensning. Dette er helsefremmende arbeid på systemnivå og fortjener sykepleieres oppmerksomhet.

Verdens helseorganisasjon ga i 2018 ut en spesialrapport om helse og klimaendring i forbindelse med FNs klimatoppmøte, der det slås fast at vår sektor - helsevesenet - bidrar til vesentlige drivhusgassutslipp, for tiden 5-8% av totale utslipp i høyinntektsland. Hvilken plikt har vi som innflytelsesrik organisasjon for sykepleiere til å handle når vi sitter på denne informasjonen?

Flere vesentlige aktører som Leger uten grenser og Verdens Helseorganisasjon (WHO) ber helseprofesjonene og deres organisasjoner om å **gå i front i klimaarbeidet**. Ledere i organisasjonen for danske sykepleiere, Dansk Sygeplejeråd,

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

www.sykepleierforbundet.no
Org.nr: NO 960 893 506 MVA

mener fagforeningene må inn i klimakampen. Nursing Now-kampanjen oppfordrer sykepleiere til å ta del i beslutningsprosesser, også når det kommer til klima.

Unio vedtok ny klimapolitikk plattform i februar 2019. Unio uttaler at "Klima- og bærekraftutfordringene gjelder alle våre profesjoner", sykepleiere inkludert. Dokumentet omhandler blant annet helseberedskap og samfunnssikkerhet og har fokus på at klimakompetanse må inn i alle studieprogram. Et av målene er at helsepolitikken må ha et tydelig klima- og bærekraftsperspektiv. Ved å ta del i omstillingsprosessen sikres arbeidstakernes rettigheter. De skriver også: "Unio og forbundene skal ha et bærekraftsperspektiv på medlemsfordeler og egne innkjøp". NSF må starte samtalen om klimaendringer og klimatilpasning. Samfunnet endrer seg, og endringen skjer nå.

Den Norske Legeforening har hatt temaet på agendaen i mange år, og nevner spesifikt sammenhengen mellom klimaendringer og folkehelse i sitt prinsippprogram. Å ta tak i denne utfordringen viser faglig integritet. Mange sykepleiere i inn- og utland har allerede tatt klimaendringenes effekt på helse inn i sitt helhetlige perspektiv på sykepleie.

Sykepleiere er blant de profesjonene med mest tillit i befolkningen, blant annet fordi befolkningen ikke opplever at helseprofesjonene har andre hensikter enn vår forpliktelse til å beskytte og forbedre menneskers helse. Vi kan derfor være gode budbringere. Første punkt under formål i vedtektene til NSF lyder: «Påvirke samfunnsforholdene til beste for befolkningens helse». Dersom NSF sprer kunnskap om sammenhengen mellom helse og klimaendringer kan det være med på å øke forståelsen i befolkningen og gi handlingsrom slik at samfunnet kan styrke sitt klimaarbeid.

NSF bør rette søkelyset på de systemiske årsakene til klimaendringer og understreke plikten vi som samfunn har til å øke hastigheten og effektiviteten på klimatiltakene slik at de følger opp Norges forpliktelser i Parisavtalen. NSF bør, som et minimum, implementere bærekraftmålene til FN i sin organisasjon. Dette vil være i tråd med vedtektene til NSF. Dette er et veivalg. Har vi et svar når vi som sykepleiere og organisasjon blir utfordret i forhold til vårt klimaansvar?

NSF Oslo bør løfte denne saken til Landsmøte 2019. Tingen er spesielt god også fordi Oslo er Europeisk miljøhovedstad i 2019.

Konkrete tiltak kan være:

- NSF bør være pådriver for et grønnere helsevesen og effektive klimatiltak i samfunnet, f.eks. gjennom høringsuttalelser
- Sammenhengen mellom klima og folkehelse bør nevnes i prinsippprogrammet til NSF
- Opprette et klimaråd eller lignende i Norsk Sykepleierforbund som hjelper organisasjonen i arbeidet med å bli en klimavennlig organisasjon
- Implementere FNs bærekraftmål i organisasjonen

- Kunnskap og handlingskompetanse knyttet til klimaendring og helse bør inngå i sykepleierutdannelsen
- Gi ut en temautgave av Sykepleien om sammenhengen mellom klimaendringer og helse, både nasjonalt og internasjonalt
- NSF bør ha bærekraftsperspektiv på medlemsfordeler og egne innkjøp

Saksbehandlers vurdering:

NSF Oslo har diskutert saken og støtter at NSF må benytte dette landsmøte til å få vedtatt politikk på dette området. Vi ser at flere av de punktene som foreslås i saken er punkter som allerede er påtenkt og i enkelte tilfeller iverksatt. Fylkesstyret antar det jobbes med en sak om klima fra NSF sentralt og ønsker å se på muligheten for at denne saken kan ses i sammenheng med denne.

Forslag til vedtak:

NSF vedtar en klimapolitisk plattform «Et grønnere NSF, klima og helse»

Med vennlig hilsen

Karine Mellqvist
Hovedtillitsvalgt Conrad Svendsens senter

Vedlegg

<https://www.who.int/globalchange/publications/didyouknow-health-professionals.pdf?ua=1>

<http://www.lancetcountdown.org/media/1422/2018-lancet-countdown-policy-brief-msf.pdf>

[https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(15\)60931-X/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(15)60931-X/fulltext)

<http://www.lancetcountdown.org/>

<https://www.who.int/globalchange/publications/COP24-report-health-climate-change/en/>

<https://tidsskriftet.no/2017/03/fra-redaktoren/klimakrisens-muligheter>

<https://www.who.int/air-pollution/news-and-events/how-air-pollution-is-destroying-our-health>

<https://www.unio.no/2019/02/26/klima-og-baerekraftutfordringene-gjelder-alle-vare-profesjoner/>